

FÖRSTA MAJ SUNDSVALL – MARIE NILSSON

Vänner, kamrater!

Vad fint det är att få komma hit och tala i Sundsvall, i dag på första maj, valåret 2022.

I år när vi åter kan stå tillsammans, under våra röda fanor.

Första maj är en dag av glädje och kamp, varje år. Men jag tror att många - som jag - känner en särskild värme just i år.

Det har gått tre år sedan vi kunnat fira arbetarrörelsens högtidsdag – på riktigt. Nu kan vi äntligen mötas på landets gator och torg. Nu kan vi åter träffas på riktigt, för att samlas kring det vi tror på.

Och det är vackert.

.....

Men vänner, det är svårt att känna enbart glädje i dag.

Inte så långt härifrån, i Ukraina, pågår ett krig. Ett hänsynslöst, blodigt krig som pågått sedan Rysslands orättfärdiga invasion i slutet av februari.

Inte sedan andra världskriget har vi sett något liknande på vår kontinent.

Jag tror att många håller med om att det har varit svårt att ta in. Men vi behöver finnas där. Räcka ut våra händer.

Och svenskarna har gjort just det. Solidariteten har spirat - och runtom i hela landet har man öppnat upp sina hem och skramlat ihop till insamlingar.

Och det har varit fint att se. Det ukrainska folket förtjänar frihet. Det gör inte Putin!

ALLA FOLKS FRIHET – HELA VÄRLDENS FRED

.....

I dag skiner solen (?). Våren känns i luften.

Solen sken (också) då den första maj 1890.
Då var en ovanligt varm dag här i Sundsvall. Det kändes som sommar.

1890 var det första året som första maj uppmärksammades som arbetarrörelsens högtidsdag.

Och man stod här, samlade under röda fanor, precis som idag.

Då fanns ännu sågverksstrejken 1879 i färskt minne. En strejk som blåstes igång efter att daglönarnas löner sänktes med en femtedel.

Strejken – även kallad Sundsvallsstrejken - skulle få stora konsekvenser för arbetarrörelsen. Allt fler organiserade sig, anslöt sig med krav på höjda löner och bättre villkor.

1890 samlades hela 10 000 Sundsvallsbor med omnejd för att demonstrera.

På demonstrationsstandaret, buret av Märta Nordén, en av arbetarrörelsens kvinnliga pionjärer, stod:

”8 timmars arbete, 8 timmars frihet, 8 timmars hvila”.

Ett krav som var radikalt då, långt före arbetstidslagar och innan partsöverenskommelser.

Men faktum är att vi – 132 år senare - inte är i mål än.

Nu - som då - demonstrerar vi för grundläggande förbättringar.

För drägliga löner oavsett klassbakgrund. För trygga jobb, en fungerande välfärd och ett samhälle där alla värderas lika.

Och vi gör det fortfarande – tillsammans. Men vi kan inte luta oss tillbaka. Nej, vi måste ständigt stå redo att kämpa för det vi tror på.

Så sent som i fredags gick fackförbundet Kommunal ut i strejk. Det är det yttersta medlet vi måste ta till när Sveriges löntagare hotas med försämringar.

.....

I höst är det val. Och det kan vara det viktigaste valet på mycket länge.

För på ena sidan står en socialdemokratisk regering som vill se en stärkt, demokratisk välfärd, en fungerande arbetsmarknad, med klimatomställningen i fokus.

På den andra sidan står en enad högerkonservativ opposition där numera också Sverigedemokraterna ingår.

Det regeringsalternativet vill något helt annat. De vill skapa ett Sverige med ännu större klassklyftor. De vill urholka välfärden. De vill dela upp landet i vi och dem.

Och de vill något helt annat med arbetsmarknaden, något helt annat med facket.

Trots att så många som 99 personer avlidit på landets arbetsplatser de senaste 3 åren vill Sverigedemokraterna ta bort skyddsombuden.

Skyddsombuden som spelar en så viktig roll i att säkerställa en bra arbetsmiljö.

Och trots att både sjukförsäkringen och pensionerna behöver stärkas, vill högerkoalitionen göra det ännu svårare för landets mest utsatta.

Deras lösningar är att utförsäkra de sjuka och skapa en ännu djupare pensionsklyfta mellan arbetare och tjänstemän.

.....

Ingen borde kunna blunda för de klimatutmaningar vi står inför. Nyligen kom en rapport från IPCC som varnade för hur akut läget är.

Här klargörs att det fortfarande går att nå 1,5-gradsmålet. Men då måste ALLA sektorer halvera sina klimatutsläpp före 2050.

Ändå stoppar Ulf Kristersson, Ebba Busch och Jimmie Åkesson hellre sina huvuden i sanden.

Det är inte ansvarsfullt.

Vi behöver en regering som tar Sverige in i framtiden. Vi behöver en regering som lyssnar på oss.

Vänner, det blåser kalla vindar. Rysslands våldsamma krig går inte att blunda för.

Men när osäkerheten ökar i världen är tryggheten som finns särskilt viktig.

Som tryggheten på den svenska arbetsmarknaden, som bygger på avtal mellan parterna - mellan fack och arbetsgivare.

I år firar IF Metall 25 år med industriavtalet.

1997 gjorde vi något historiskt unikt, tillsammans med de övriga facken inom industrin och våra motparter. Vi ingick en överenskommelse om riktlinjer för avtalsförhandlingar och lönebildning.

Allt för att ansvarsfullt se till att både löner och sysselsättning hålls uppe över tid.

Och sedan dess har avtalet tjänat svenska löntagare väl.

IF Metall roll här har varit viktig, vilket jag är stolt över. Vi har tagit ansvar för att skapa trygghet, för att sätta den svenska löntagaren i centrum.

Det ansvaret är minst lika viktigt framåt.

Nu under våren har förberedelserna inför avtalsrörelsen sparkats igång. Nästa år ska nya avtal förhandlas och nya löner sättas.

Under våren samlar vi därför våra medlemmar för en inlyssnande dialog. Allt för att ta in vad som kan bli bättre utifrån våra medlemmars behov.

Det kommer bli tufft, många pannor kommer att läggas i djupa veck. Men vi kommer att komma överens och vi kommer att nå ett resultat.

Tillsammans kommer vi se till att få de bästa möjliga avtalen för våra medlemmar. Avtal som normerar för alla Sveriges löntagare.

Kamrater, visst kunde utgångspunkten ha varit bättre, när vi nu vässar fram våra avtalskrav.

Det är i ett svårt läge som avtalsrörelsen inleds. Efter två år av pandemi och med ett krig i Europa är Sveriges ekonomi påverkad.

Inflationen är historiskt hög och det är mycket som talar för att den fortsatt kommer att vara hög under de kommande åren.

Att ta ansvar betyder också att inte öka inflationen ytterligare. Att inte landets jobb ska bli färre, att arbetslösheten hålls nere.

I varje avtalsrörelse säger vi att ”Det här är den svåraste hittills”, och det gäller även denna gången.

Men vi kommer fortsätta ta ansvar. Vi kommer se till att tryggheten finns kvar.

Den osäkra situationen i Europa påverkar inte bara Sverige ekonomiskt.

Rysslands invasion i Ukraina har skapat ett helt nytt, oroligt världsläge.

En upprustning av Sveriges försvarsberedskap är därför självklar.

Regeringens och försvarsminister Peter Hultqvists bedömning är därför riktig. En höjning till 2 procent av Sverige BNP bör gå till försvaret.

Totalförsvaret behöver stärkas. Och det behöver göras smart och det behöver göras effektivt.

Sverige har redan en försvarsindustri i världsklass, tätt knuten till mycket avancerad forskning och utveckling.

Här tas redan mycket av den försvarsmateriel fram som behövs för att hålla vårt land i fred.

Och det är våra medlemmar, IF-Metallarna - som gör jobbet. Det är industriarbetarna – världens bästa industriarbetare - som ser till att hålla vårt samhälle i fred.

Det känns tryggt.

.....

Vänner, kamrater. Tänk att det har gått tre år.

Tre år sedan vi senast kunde fira första maj såhär, sida vid sida med våra paroller, under våra röda fanor.

Tiden sedan dess har präglats av en pandemi, en pandemi som drabbat så skoningslöst.

Att vi står här i dag – att det inte blev ytterligare en första maj på distans - beror på att vi gjorde det tillsammans.

Att vi följde restriktioner, att vi vaccinerade oss.

Tillsammans räddade vi liv.

När vi står här tillsammans kan jag inte låta bli att tänka på alla de som blev svårt sjuka. På alla de som blev inlagda på landets IVA-avdelningar. På alla de som så tragiskt har mist en närstående.

Ni finns med oss idag.

Jag tänker också på er som slitit inom vården. Inom äldreomsorgen. Och jag tänker på alla som inte kunde jobba hemifrån, men som fick samhället att fungera.

Pandemin slog hårt på många sätt. Mot ekonomin och mot jobben. Inte minst slog den mot många av IF Metalls medlemmar. De vars arbeten inte längre var säkra när efterfrågan på industrins produkter föll och i vissa fall försvann helt.

Men vi skapade möjligheter för företagen att behålla sina anställda trots krisen. De korttidspermitteringar som regeringen införde våren 2020, som IF Metall tidigt förordade, var på många sätt avgörande.

Att Sveriges ekonomi nu åter går som tåget, att återhämtningen är bättre här än i andra delar av världen, beror till stor del på detta.

Samma sak gäller arbetslösheten som är tillbaka på samma nivåer som före pandemin.

Så hade det inte behövt vara. Det måste vi komma ihåg.

Men vi har haft en regering som har lyssnat. Det, vänner, har gjort hela skillnaden.

Låt oss komma ihåg det också på valdagen den elfte september.

.....

Något som blev tydligt när pandemin kom var hur illa rustat Sverige var.

Hur urholkad vår välfärd hade blivit och hur slimmad både vård och omsorg hade blivit. Detta blev inte minst tydligt med coronakommissionens rapporter.

De lärdomar som gjordes under pandemin får inte glömmas bort. Vi behöver se till att svensk välfärd kan fungera. Och vi måste se till att de som jobbar där kan göra sitt jobb.

Det är också tydligt att det inte räcker med en regering som tar ansvar. De riktade statsbidragen – som regeringen betalade ut till ökad bemanning, vaccinering och testning – gick i allt för många svenska regioner till annat.

Vissa regioner gick med flera miljarder i vinster i stället för att satsa på bättre arbetsmiljö för de anställda.

Vänner, det spelar roll hur vi röstar. Till riksdag, region och till kommunerna.

Och vi måste komma ihåg vad vi lärde oss under pandemin. Att inte skära ned på välfärden.

I stället ska vi göra allt vi kan för att stärka den och återta den demokratiska kontrollen över skola, vård och omsorg.

Alla ska ha rätt till bra välfärd oavsett plånbok, oavsett klass.

En stark svensk välfärd är beroende av en stark svensk export.

Alla kanske inte tänker på hur de två hänger ihop. Att svensk export är helt avgörande för att finansiera en stark välfärd.

Sverige är litet land till ytan, men stort när det gäller global produktion.

Att det är så är ingen slump. De svenska industriarbetarna har en hög kompetens, något som ofta tas till vara i deras arbete. Tillsammans med hög teknologi och satsningar på utveckling och framställning av produkter med stark efterfrågan, blir den svenska industrin unik.

Mer än hälften av all produktion i Sverige exporteras. Mätt över ett år kan man säga att fram till den 19 april går produktionen till den inhemska marknaden. Resten av året, drygt 8 av 12 månader går till export

Industriarbetarnas roll för svensk ekonomi är viktig. Avgörande. Deras roll för att säkra den svenska, trygga välfärden likaså.

Då, den soliga majdagen 1890, när fröken Märta Lindén gick i täten i förstamajtåget, såg Sundsvall väldigt annorlunda ut än idag.

Då präglades stadsbilden av en knivskarp ojämlikhet mellan en urfattig arbetarklass och en förmögen överklass.

Sundsvall då var ett viktigt nav för Sveriges industrialisering.

Men industrin, den var smutsig då under industrialiseringen, innan Sverige blev ett välfärdsland. Och den var farlig för sina arbetare.

Många sätter ett likhetstecken mellan industrialiseringen och den här delen av Sveriges historia.

Men industrialiseringen är inte *bara* historia.

Industrin är också framtiden. Men nu är den inte smutsig eller farlig – den är grön och den sker på fackliga villkor.

Och den svenska nya industrin tar världen med storm.

Den gröna industrialiseringen som redan pågår skapar inte bara nya produkter på helt nya klimatsmarta sätt.

Den gör vårt land världsledande i grön teknik, i kunskap och utveckling för ännu vassare produktion framåt.

Och inte bara det. Vår gröna industri skapar positiva klimateffekter också utanför Sveriges gränser.

Här i Sundsvall finns flera lysande exempel på den svenska gröna industrin.

Som KUBAL, en fabrik ett par kilometer härifrån, som tillverkar motsvarande ungefär halva Sveriges årsbehov av primäraluminium,

Men till skillnad från i nästan alla andra länder är det inte fossil energi som används. Här det grön energi som gäller.

En annan ort där det händer saker är Matfors.

Sedan ett år tillbaka finns här North X Biologics, en medicinsk innovationshub i absolut världsklass. Här finns avancerad läkemedelsproduktion med uppdrag att bland annat ta fram nya RNA-vaccin till den globala marknaden.

Allt i den gamla vävfabrikens lokaler.

Eller som i Ortviken, också alldeles i närheten, där företaget Renew Cell etablerat sin fabrik i det gamla pappersbruket. Genom helt ny teknik återvinner företaget textilier och skapar fibermassa till viscos och lyocell.

Och verksamheten har bara kommit igång, nyligen beslutade man att fördubbla produktionen då efterfrågan har varit oväntad hög.

Allt detta gör mig säker på en sak.

Framtidens industri finns här i Sverige. Den finns här Sundsvall som en del av den nya gröna industrialiseringen – en resa som bara har börjat.

Vänner, kamrater.

Detta är den 133:e gången som vi uppmärksammar första maj som arbetarrörelsens högtidsdag. I Världen, I Sverige, I Sundsvall.

Och kampen vi för har fört sedan dess har givit resultat. Det ska vi komma ihåg.

Idag står vi här, för att få fred i vår tid, att rädda klimatet. För ett samhälle där alla har samma värde.

Och kampen slutar inte förrän vi är i mål. Vi kan se till så att ljuset segrar mot mörkret. Vi kan skapa trygghet och solidaritet.

Men bara om vi gör det tillsammans.

Tillsammans skapar vi en ljus framtid. Tillsammans stärker vi Sverige!

Tack för att ni lyssnat.